

Tadeusz Skoczek

Słowo wstępne

Niepodległość i Pamięć 23/3 (55), 11-12

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Słowo wstępne

Wakacje nastrajają atmosferą wypoczynku, relaksu, wytchnienia po miesiącach wytężonej pracy w ciągu roku. Redakcja kwartalnika nie może sobie pozwolić na przerwę w wydawaniu, autorzy i czytelnicy czekają. To nowe doświadczenie dla muzealników, ów aktywny odbiór naszej pracy przejawiający się w listach, telefonach, nowych propozycjach.

Duże zainteresowanie wśród zawodowych historyków wywołuje nasz dział „Źródła, relacje, wspomnienia”. Endre László Varga zamieszcza w nim cykl *Źródła i dokumenty do dziejów legionistów węgierskich służących w Legionach Polskich w latach 1914–1918*. Jego siódma część miała być ostatnią, jednak autor dotarł do kolejnych źródeł, cykl będzie więc rozszerzony o dwa odcinki. Teraz czeka nas poszukiwanie źródeł finansowania na kompletne wydanie całej pracy, najlepiej w języku polskim i węgierskim. Mamy nadzieję, że znajdziemy sponsora, akcentując zwartym wydawnictwem źródłowym 100-lecie odzyskania niepodległości.

Olga Gorbaczowa ogłosiła w ostatnim numerze fragment korespondencji Eustachego Januszkiewicza z pierwszych lat po Powstaniu Listopadowym. Spuścizna rękopiśmienna wybitnego wydawcy Wielkiej Emigracji zgromadzona w Bibliotece Jagiellońskiej obejmuje dużo szerszy zasięg czasowy niż zaprezentowany w naszym kwartalniku. Warto kontynuować te prace, mając na uwadze chociażby zasługi Januszkiewicza dla kultury polskiej. Był wydawcą Mickiewicza, Słowackiego, zasłynął organizacją znanego i znaczącego w historii literatury obiadu wydanego z okazji imienin Adama Mickiewicza, 28 grudnia 1840 roku. Przeszedł on do historii jako „pojedynek wieszczów na francuskich salonach”, jak zatytułował Włodzimierz Kalicki swój znakomity esej opublikowany w „Gazecie Wyborczej” (zob. http://wyborcza.pl/1,76842,8863370,25_grudnia_1840__Pojedynek_wieszczow_na_francuskich.html)

Bracia Januszkiewiczowie mają trwałe miejsce w historii polskich ruchów niepodległościowych XIX wieku.

Adolf (1803–1857), poeta, działacz niepodległościowy, powstaniec listopadowy, zesłaniec uwieczniony został przez Adama Mickiewicza w *Dziadach*, wśród młodzieży uwięzionej i skazanej na katorgę przez Moskali. *Żywot Adolfa Januszkiewicza i jego listy ze stepów kirgizkich opracowany przez Feliksa Wrotnowskiego* wydany już w 1861 roku stanowi podstawowe źródło do badań na polskim wychodźstwem i rolą naszych rodaków w badaniu cywilizacji Syberii, Kazachstanu i Dalekiego Wschodu. Publikacja Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego – *Listy ze stepów kirgizkich i dziennik podróży* – prezentowana w Muzeum Niepodległości (24 lutego 2014) cieszyła się wielkim zainteresowaniem, podobnie jak wcześniejsza

---

edycja pt. *Listy z Syberii* wydawnictwa Czytelnik z 2003. Kilka lat temu przedstawiciele Senatu RP bezskutecznie zabiegali u władz Ukrainy o możliwość upamiętnienia tego patrioty w Kamieńcu Podolskim...

Romuald (1808–1865) również poszedł do Powstania Listopadowego, po klęsce zasilił szeregi Wielkiej Emigracji. Był jednym z najbliższych współpracowników Towiańskiego, wraz z bratem zajmował się wydawaniem polskich książek i czasopism.

Eustachy, Adolf i Romuald mieli jeszcze brata Onufrego, archiwa o nim jednak milczą, może nie są jeszcze odkryte.

Ważne źródła do dziejów historii i kultury polskiej znajdują się w zbiorach Muzeum Niepodległości. Systematycznie prezentuje je w interesujących referatach wygłaszanych na konferencjach naukowych Jolanta Załączny. Łukasz Żywek złożył do wydania monografię dotyczącą „wilnianów”. Filip Źelewski będzie kontynuował zapewne prace związane z „piłsudczanami”, przede wszystkim polegające na nowoczesnym opracowaniu i publicznym udostępnieniu katalogu zbiorów (w sieci internetowej oraz w wydawnictwie). Niebawem finalnie opracowane zostaną zbiory archiwum Romana Dmowskiego oraz archiwum Waława Tokarza. Odrębnej uwagi wymaga nasza „Kolekcja Leopoliś” oraz „Kolekcja Sybiracka” obecna w planach naukowych oraz w planowanych ekspozycjach w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów. Jeśli sądy konkursowe Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego (RPO WM) oraz programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (PO IŚ) docenią naszą dotychczasową pracę oraz formalne starania – czeka nas okres wytężonej pracy owocującej w niedalekiej przyszłości opracowaniem oraz publicznym udostępnieniem całości zbiorów Muzeum Niepodległości.

Z kronikarskiego obowiązku podaję tytuły wymienionych wyżej projektów:

RPO WM 2014-2020, Działanie 5.3 pn. „Zwiększenie dostępności do kultury i zachowanie dziedzictwa narodowego poprzez poszerzenie oferty wystawienniczej oraz stworzenie Centralnego Magazynu Zbiorów Muzeum Niepodległości”.

POI i Ś 2014-2020, pn. „Dostosowanie Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów do nowych funkcji kulturalnych i edukacyjnych w tym dla osób niepełnosprawnych”.

Zachęcając do lektury najnowszego numeru kwartalnika „Niepodległość i Pamięć” prosimy też o zagłądanie na stronę internetową Muzeum Niepodległości. Tam znajduje się wiele informacji o naszych imprezach, również tych popularyzujących bogate zbiory naszej instytucji. Tych z Państwa, którzy zechcą spotykać się z nami często zachęcamy do zaabonowania muzealnego newslettera.

Tadeusz Skoczek